

Lagutskottets betänkande

1983/84:31

om anslag till marknadsdomstolen (prop. 1983/84:100 delvis)

Ärendet

I betänkandet behandlas proposition 1983/84:100 bilaga 9 (finansdepartementet) punkt C 1 (s. 63), vari regeringen föreslår riksdagen att till Marknadsdomstolen för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 2 292 000 kr.

Vidare behandlas motion 1983/84:1530 av Nic Grönvall (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om utredning om införande av rätt till ersättning för rättegångskostnader i marknadsdomstolen.

Utskottet

I propositionen föreslås att till marknadsdomstolen för budgetåret 1984/85 anvisas ett förslagsanslag av 2 292 000 kr. Förslaget föranleder ingen erinran från utskottets sida, och utskottet tillstyrker propositionen i aktuell del.

I motion 1530 kritiserar det förhållandet att vinnande part i ett mål inför marknadsdomstolen inte har rätt till ersättning för rättegångskostnader av den förlorande parten på det sätt som är huvudregel i allmän domstol. Motionären påpekar att det förekommer att marknadsdomstolen meddelar beslut i ärenden som inte är tillräckligt utredda på grund av att vederbörande företag förhåller sig passivt under ärendets handläggning. Anledningen härtill kan vara att företaget inte längre har något större intresse av saken och därför inte vill lägga ned några mer betydande kostnader på ett utredningsarbete som, även om företaget vinner, det inte kan få ersättning för. Enligt motionären är det en fara för sund rättsutveckling inom marknadsföringsrätten att rättsskapande praxis åstadkoms utan att en fullständig rättslig prövning föregår marknadsdomstolens beslut. Införandet av en generell regel om ersättning till vinnande part anser motionären dock inte vara en tillfredsställande lösning med hänsyn till det statsfinansiella läget och till den osäkerhet som en generellt utformad regel skulle leda till. Möjligen skulle, menar motionären, en förhandsprövning i kostnadsfrågan samt ett åläggande för konsumentverket att svara för ålagda kostnadsersättningar inom ramen för anvisat anslag kunna leda till att konsumentverket begränsar sina ansökningar hos domstolen till frågor av rättsskapande betydelse. Motionären yrkar med stöd av det anförda att frågan om införande av ersättning för rättegångskostnader hos marknadsdomstolen utreds.

Riktlinjekommittén har i sitt år 1983 avgivna betänkande (SOU 1983:40) Konsumentpolitiska styrmedel – utvärdering och förslag behandlat bl. a.

frågan om rättegångskostnader vid marknadsdomstolen. Att gällande rätt har den ordningen att parterna själva får stå för sina rättegångskostnader har enligt kommittén sin förklaring i att man använde förvaltningsrättsliga kostnadsregler som förebild när marknadsdomstolens föregångare, marknadsrådet, inrättades år 1970. Sedan marknadsrådet omvandlats till marknadsdomstolen är denna att betrakta som en fristående specialdomstol. De resonemang som år 1970 låg till grund för regleringen av kostnadsfrågan är därför, menar kommittén, inte längre aktuella. Kommittén anser att principiella skäl talar för att företag som vinner ett ärende i vilket KO för talan bör få ersättning för sina kostnader. Även i ärenden mellan enskilda företag kan enligt kommittén anledning finnas att överväga en möjlighet för vinnande part att få ersättning för sina rättegångskostnader av motparten. Kommittén lägger dock inte fram något eget förslag till regeringen i rättegångskostnadsfrågan. Som skäl härför åberopar kommittén dels att ett införande av ersättning för rättegångskostnader skulle medföra vissa utgifter för det allmänna och att kommittén inte ansett det lämpligt att redovisa något förslag till finansiering av dessa utgifter, dels att frågan om kostnadsersättning i marknadsföringsärenden inte bör lösas separat utan tillsammans med frågor om kostnadsersättningsregler i ärenden enligt konkurrenslagen. Kommittén förklarar sig förutsätta att frågan om ersättning för rättegångskostnader vid marknadsdomstolen löses av statsmakterna i ett sammanhang där detta är lämpligt. Kommitténs betänkande är f. n. föremål för överväganden inom regeringskansliet.

Företrädare för marknadsdomstolen och konsumentverket/KO har inför utskottet framfört synpunkter på frågan och därvid förklarat sig positivt inställda till att den närmare utreds.

Utskottet vill till en början framhålla att det förhållandet att marknadsdomstolen är en specialdomstol inte utgör något hinder för ett genomförande av motionärens förslag. Sålunda kan en vinnande part i arbetsdomstolen få ersättning för sina rättegångskostnader. Enligt utskottets mening kan skäl anföras för att införa en sådan ordning även vid marknadsdomstolen. Särskilt gäller detta i fråga om ärenden mellan enskilda företag. I sådana ärenden ter sig förhållandena likartade med dem som gäller beträffande dispositiva tvistemål vid allmän domstol. Även när det gäller ärenden i vilka KO eller NO är sökande kan det, som framhålls av motionären och riktlinjekommittén, finnas skäl att överväga att ge en svarande som vinner rätt till ersättning för rättegångskostnader. Visserligen finns det i ett ärende i marknadsdomstolen som regel inte skäl av samma sociala karaktär för kostnadsersättning som i t. ex. ett brottmål men för mindre företag kan dock processen i marknadsdomstolen innebära mycket kännbara kostnader.

Enligt tillgänglig statistik har under åren 1972–1983 i 48 fall NO:s eller KO:s talan ogillats av marknadsdomstolen. Av de fall som NO eller KO fört till marknadsdomstolen är det således endast i ca fyra per år som en regel om kostnadsersättning skulle ha någon direkt betydelse för frågan om kostnader

för statsverket. Även om antalet fall är litet skulle dock införandet av en skyldighet för förlorande part att utge ersättning för rättegångskostnad kunna föra med sig inte obetydliga kostnader för statsverket.

Som utskottet anför i det föregående har riktlinjekommittén i sitt betänkande förklarat sig förutsätta att frågan om ersättning för rättegångskostnader löses av statsmakterna i ett sammanhang där detta är lämpligt. Enligt utskottets mening bör regeringens ställningstaganden med anledning av kommitténs förslag inte föregripas genom uttalanden från riksdagens sida. Även statsfinansiella skäl talar mot att riksdagen nu begär att frågan omgående utreds.

Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 1530.

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslag till marknadsdomstolen*
att riksdagen till *Marknadsdomstolen* för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 2 292 000 kr.,
2. beträffande *rättegångskostnader vid marknadsdomstolen*
att riksdagen avslår motion 1983/84:1530.

Stockholm den 10 april 1984

På lagutskottets vägnar

PER-OLOF STRINDBERG

Närvarande: Per-Olof Strindberg (m), Lennart Andersson (s), Martin Olsson (c), Elvy Nilsson (s), Mona Saint Cyr (m), Arne Andersson i Gamleby (s)*, Ingemar Konradsson (s), Allan Ekström (m), Marianne Karlsson (c), Owe Andréasson (s), Sigvard Persson (c), Per Israelsson (vpk), Inga-Britt Johansson (s)*, Berit Löfstedt (s) och Sten Andersson i Malmö (m)*.

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

Rättegångskostnader i marknadsdomstolen (mom. 2)

Per-Olof Strindberg (m), Martin Olsson (c), Mona Saint Cyr (m), Allan Ekström (m), Marianne Karlsson (c), Sigvard Persson (c) och Sten Andersson i Malmö (m) anser:

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "Som utskottet" och slutar med "motion 1530" bort ha följande lydelse:

Det anförda visar att det finns ett behov av regler som ger vinnande part rätt till ersättning för rättegångskostnader vid marknadsdomstolen. Som

också motionären framhåller talar emellertid statsfinansiella skäl mot införandet av en generell regel om kostnadsersättning. Frågan bör därför utredas närmare. Med hänsyn härtill och med beaktande av att riktlinjekommittén förutsatt att frågan löses av statsmakterna i lämpligt sammanhang bör riksdagen uttala att frågan om ersättning för rättegångskostnader snarast blir föremål för utredning.

Vad utskottet anfört bör riksdagen med bifall till motion 1530 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottet under mom. 2 bort hemställa

2. beträffande rättegångskostnader vid marknadsdomstolen

att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1530 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om utredning om införande av rätt till ersättning för rättegångskostnader vid marknadsdomstolen.